

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**TÜRKİYE’DE COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE SINIF EĞİTİMİ ALANINDA
YAPILAN TEZLERİN BİBLİYOGRAFİK İNCELENMESİ**

Aynur ATALAY AYDOĞAN
ORCID: 0000-0002-1988-1077

Danışman
Prof. Dr. Beyhan Nazlı KOÇBEKER EİD
ORCID: 0000-0002-7930-0545

Konya–2025

ÖN SÖZ

“Türkiye’de Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sınıf Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyografik İncelenmesi” başlıklı lisansüstü tez çalışması sürecinde şahsıma her türlü desteği sağlayan ve deneyimleriyle ufkumu açan danışman hocam Profesör Doktor Sayın *Beyhan Nazlı KOÇBEKER EİD*’e teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte aileme ayrı bir parantez açmak istiyorum. Bu meşakkatli süreçte her daim yanımda olan ve desteklerini yakinen hissettiğim aileme minnet ve şükran borçluyum.

Aynur ATALAY AYDOĞAN

31/01/2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	iv
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
ÖZET.....	viii
ABSTRACT	ix
1.GİRİŞ.....	10
1.1. Problem Durumu	12
1.2. Araştırmanın Amacı	13
1.3. Araştırmanın Önemi	13
1.4. Varsayımlar	14
1.5. Sınırlılıklar	15
2. ALAN YAZIN.....	16
2.1.1 Covid-19 ve Sınıf Eğitimi Üzerine Farklı Ana Bilim Dallarında Türkiye’de Hazırlanan Lisansüstü Tezler	19
3. YÖNTEM.....	22
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	22
3.3. Verilerin Toplanması.....	22
3.4. Verilerin Çözümlemesi	23
4. BULGULAR	24
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	32
5.1. Sonuç.....	32
5.2. Öneriler.....	33

TABLULAR VE GRAFİKLER LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo-1. Sınıf Eğitimi ABD’de Hazırlanan İlk Lisansüstü Tez	19
Tablo-2. Covid-19’un Sınıf Eğitimine Etkilerine Yönelik Hazırlanan Tezler	20-21
Tablo-3. Tezlerin Araştırma Yöntem ve Desenleri	25
Grafik -1 Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı	24
Grafik-2 Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı	24

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Türkiye’de Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sınıf Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyografik İncelemesi başlıklı tez çalışmamın toplam **35** sayfalık kısmına ilişkin, 31/01/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%21** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Ön söz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

31/01/2025

Aynur ATALAY AYDOĞAN

Prof. Beyhan Nazlı KOÇBEKER EİD

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

31/01/2025

Aynur ATALAY AYDOĞAN

Kısaltmalar

ABD	Ana Bilim Dalı
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	World Health Organization /Dünya Sağlık Örgütü
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYE'DE COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE SINIF EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN TEZLERİN BİBLİYOGRAFİK İNCELENMESİ

Aynur ATALAY AYDOĞAN

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de COVID-19 pandemisi sürecinde (2021-2023) sınıf eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri bibliyografik olarak incelemektir. Çalışma, sistematik derleme yöntemine dayanmaktadır. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi'nde erişime açık olan tezler incelenmiştir. Elde edilen veriler, yayın yılı, üniversite, araştırma deseni, veri toplama araçları ve sonuçlar açısından analiz edilmiştir. Bulgular, pandeminin eğitim sürecine etkilerini anlamaya yönelik değerli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, sınıf eğitimi, pandemi, uzaktan eğitim

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

A BIOGRAPHICAL ANALYSIS OF THESES IN THE FIELD OF PRIMARY EDUCATION DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN TÜRKİYE

Aynur ATALAY AYDOĞAN

The aim of this study is to bibliographically examine postgraduate theses written in the field of primary education in Türkiye during the COVID-19 pandemic (2021–2023). The study is based on the systematic review method. Within the scope of the research, theses accessible through the Council of Higher Education (YÖK) Thesis Center were reviewed. The findings were analyzed in terms of publication year, university, research design, data collection tools, and results. These findings provide valuable insights into the effects of the pandemic on the educational process.

Keywords: COVID-19, primary education, pandemic, distance education

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Ülkelerin kalkınması millî bilinçlenmeye ve değişime bağlıdır. Değişimin en büyük etkeni ise eğitimidir. Son yıllarda ülkelerin değişmesi, amaç birliğinin oluşturulmasında eğitimin rolünün pastadaki en büyük pay olduğu giderek benimsenmiştir. Bir sistemin çıktılarının kalitesi, girdilerinin niteliği ile orantılıdır ve kaliteli insan gücünün ortaya çıkması sınıf öğretmenlerinin başarısına bağlıdır (Doğan, 1997). Okuma yazma becerilerinin kazanılması, problem çözme, düşünme, öğrendiklerini davranışa dökebilme, analiz etme, öğrenmeyi öğretme gibi becerilerin kazandırılması sınıf öğretmenlerinin görevleri arasındadır. Neyi, nasıl ve niçin öğretebileceğini bilmeli, öğrenme sürecine öğrenciyi aktif olarak katabilmeli, kazanımların sonuçlarını ölçmeli ve geriye dönütler verebilmelidir. Eğitim öğretimin gerektirdiği hedeflere ulaşmaya çalışırken öğrencilerini takip etmeli ve karşılaşılan problemlerin çözümünde aktif rol almalıdır (Bulut, 2008).

Öğrenme işinin tepe noktasında yer alan öğretmen, öğrencilerine güven verip sınıf yönetimini sağlamakla birlikte, süreçteki başarı ve başarısızlıktan görevini yerine getirdiği ölçüde sorumludur. Var olduğu toplumun daha düzenli yaşamı için sorunları önceden tespit edip, öğrencilerin iyi yetiştirilmeleri adına daha fazla çaba sarf etmelidir. Her ne kadar öğretmen, öğrenme işinde sorumlu olarak en tepedeki aktör olsa da kazanılması gereken beceriler fazla olduğundan tek başına rol alamaz (Sünbül, 1996). Eğitim ile istenilen amaçlara ulaşabilmek ve yeterli verimi alabilmek için sistemin tüm parçalarının sağlıklı bir şekilde çalışması gerekir. Tüm hedeflerin kilit noktasının öğretmenler olmakla beraber; aile, okul, öğrenci ve çevre faktörlerinin uyum içerisinde çalışması çok önemlidir (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007).

Geçmişte yaşanan diğer salgınlar (veba, verem vb.) gibi Covid-19 da insanları hayatta kalma mücadelesiyle yüz yüze getirerek büyük etki yaratmıştır (Balcı, 2020). Teknolojinin de etkisiyle insan hareketliliğinin en fazla olduğu dönemde insanoğlu bu salgına hazırlıksız yakalanmıştır. Mücadelenin en önemli kısmı olarak nitelendirilen sosyal mesafe anlayışı neticesinde Dünya genelinde kapatılan okullar nedeniyle yaklaşık 900 milyon öğrenci okullarından uzakta kalmıştır (Sarı ve Nayır, 2020).

Bu süreçte MEB ve yükseköğretimdeki lisansüstü tez çalışmaları da dâhil olmak üzere derslerin tamamı belirli bir süre interaktif ortamda sürdürülmüştür. YÖK'ün farklı tarihlerde aldığı şu kararlar, Türkiye'deki eğitimin seyrini de belirlemiştir;

- 6 Mart 2020-Üniversiteler uzaktan eğitime geçiş konusunda yetkilendirildi.
- 13 Mart 2020-Üniversitelerde eğitime 3 hafta ara verildi.
- 1 Nisan 2020-Üniversite öğrencilerine kayıt dondurma ve erteleme hakkı verildi.
- 9 Nisan 2020-Üniversitelerdeki zorunlu staj konusunda kolaylık tanındı.
- 5 Mayıs 2020 - Üniversitelerin akademik takvime dönebilecekleri kararlaştırıldı.
- 11 Mayıs 2020-Üniversitelerdeki sınavların yüz yüze yapılamayacağı ve bu nedenle interaktif ortamda yapılacağı kararlaştırıldı.
- 10 Haziran 2020-Covid-19'un tez dönemindeki öğrencileri olumsuz etkilemesi üzerine öğrencilere 2 dönem ek süre verildi.
- 17 Şubat 2021-Üniversitelerde yüz yüze eğitimin yapılacağı açıklandı. (<https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/covid-19.aspx> ;2024).

Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığında da birçok mevzuat değişikliği yapıldı. (<https://ogm.meb.gov.tr/www/covid-19-surecinde-ortaogretim-mevzuati-ve-yazilari-toplu-halde/icerik/1150> , 2024.)

Uzaktan eğitim, geleneksel eğitim ortamlarından farklı olarak, fiziksel imkânlardan yoksun, teknoloji dayanaklı mekânlar ötesi bir eğitim öğretim biçimidir. Mekân ve zaman açısından esneklik sağlaması, yaygın olarak kullanılmasının nedenlerinden biridir. Öğrenci ve öğretmen arasında etkileşim gösteren bu öğretim biçimi birtakım teknolojik araçlar vasıtasıyla sağlanır. Türkiye'de Eğitim Bilişim Ağı(EBA) başta olmak üzere, *Okulistik*, *Morpa Kampüs*, *Dinamik ve Eğitim(Dyned)* en sık kullanılan uzaktan eğitim platformlarıdır. 2020 yılında bu platformların kullanım yaygınlığının artmasının nedeni Covid-19 pandemisinin sebep olduğu eğitimin sekteye uğramasıdır (Kızıldaş ve Çetinkaya, 2021). Bu sürecin başlamasıyla öğretmenler öğrencilere Whatsapp gibi uygulamalar ile iletişim kurmaya başlamış, ders kitaplarından ödevler verilerek öğrencilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bununla beraber televizyonlar ve kanallar da bu sürece dâhil edilmiştir. TRT ve EBA 'nın iş birliği ile hazırlanan içerikler EBA TV'de yayınlanmaya başlanmıştır, ancak tüm bu çabalar eğitim kalitesinin artırılması için yetersiz kalmıştır (Altıntaş, 2021).

Uzaktan eğitimin nitelikli bir şekilde sürdürülebilmesi için öncelikle teknik alt yapının ve bunun yanı sıra eğitim alanında sahip olunması gereken birçok bileşenin bir arada olması gerekir. Öğrencilerin ve velilerin teknolojik ihtiyaca hangi ölçüde ulaşıp ulaşamadığı uzaktan eğitim sürecini büyük ölçüde etkilemektedir. Öğrencilerin akademik başarı düzeyiyle ailelerin sosyoekonomik durumu, öğrencilere sağlayacakları materyaller, buldukları coğrafi konum ve öğrencilerin ihtiyaçları için gösterecekleri ilgi birbiriyle yakından ilişkilidir. Bu ilişki en çok ilkokul kademesinde, temel bilgi ve becerilerin öğrenildiği süreçte önem kazanmaktadır.

Salgının hızla yayılıp okulların kapanması neticesinde birçok sorun ortaya çıkmıştır. Dijital ortamlarla sürdürülmeye çalışılan uzaktan eğitim ile sınavların nasıl olacağı, süreçteki öğretmenlerin yeterlilikleri sorgulanmaya açık konulardır. Öğretmen yeterliliği istenilen düzeyde olsa dahi, öğrencilerin yaş grupları, sosyoekonomik durum, sınıf seviyeleri vb. birçok etmen problemleri beraberinde getirmiştir (Sönmez vd., 2020). Pandemi sürecinde, sınıf eğitimi üzerine yapılan akademik çalışmaların artması, bu problemlerin çözülmesi için önemli bir bilgi birikimi sağlamıştır. Ancak bu çalışmaların kapsamlı bir şekilde incelenmemiş olması, literatürdeki boşlukların tam anlamıyla anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada, COVID-19 sürecinde sınıf eğitimi alanında yazılmış tezlerin sistematik bir biçimde incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu inceleme pandemi sürecinde sınıf eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunları anlamak ve çözüm önerilerini ortaya koymak adına önem taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Pandemi sürecinde, sınıf eğitimi üzerine yapılan akademik çalışmaların artması, bu problemlerin çözülmesi için önemli bir bilgi birikimi sağlamıştır. Ancak bu çalışmaların kapsamlı bir şekilde incelenmemiş olması, literatürdeki boşlukların tam anlamıyla anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada, COVID-19 sürecinde sınıf eğitimi alanında yazılmış tezlerin sistematik bir biçimde incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu inceleme pandemi sürecinde sınıf eğitimi bağlamında karşılaşılan sorunları anlamak ve çözüm önerilerini ortaya koymak adına önem taşımaktadır.

Bu çalışma, Türkiye’de COVID-19 pandemisi sürecinde sınıf eğitimi üzerine yapılan tezlerin genel bir analizini sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda tezlerin bibliyografik özellikleri incelenerek pandemi sürecindeki eğilimler ve ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırmanın Soruları:

1. Tezlerin yayın yılına göre dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin Üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Araştırma desenleri ve veri toplama yöntemleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
4. COVID-19 pandemisinin sınıf eğitimi üzerindeki etkilerine dair hangi bulgular elde edilmiştir?
5. Sınıf eğitimi üzerine yapılan tezlerde en çok hangi temalar öne çıkmaktadır?

Bu lisansüstü tez çalışmasında yukarıda verilen sorular etik, kurallar çerçevesinde ve bilimsel yöntemler ışığında cevaplanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye’de COVID-19 pandemisi sürecinde (2021-2023) sınıf eğitimi alanında yazılmış lisansüstü tezleri sistematik bir şekilde inceleyerek, pandemi döneminde eğitimin nasıl şekillendiğine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmaktır. Çalışma, bu tezlerin bibliyografik özelliklerini ve içeriklerini analiz ederek, pandeminin sınıf eğitimi üzerindeki etkilerini, karşılaşılan zorlukları ve önerilen çözümleri ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırma ayrıca, bu dönemde yapılan akademik çalışmaların sınıf eğitimi bağlamındaki genel eğilimlerini anlamayı, tezlerde öne çıkan temaları belirlemeyi ve bu alandaki literatürdeki boşlukları tanımlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda tezlerin yayımlandıkları yıllar, hazırlandıkları üniversiteler, kullanılan araştırma desenleri, veri toplama araçları ve analiz yöntemleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Elde edilen sonuçların, sınıf eğitimi üzerine yapılan gelecekteki çalışmalara rehberlik etmesi beklenmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, COVID-19 pandemisi sürecinde sınıf eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri inceleyerek, pandemi döneminde eğitimde yaşanan değişimlere ışık tutmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın önemi şu noktalarda öne çıkmaktadır:

1. Pandemi Sürecinin Eğitime Etkilerinin Anlaşılması: COVID-19 pandemisi, eğitim sistemlerini yeniden şekillendirmiştir. Bu çalışma, pandeminin sınıf eğitimi üzerindeki etkilerini daha detaylı anlamayı hedeflemektedir.
2. Alanyazındaki Boşlukların Doldurulması: Pandemi döneminde yapılan tezlerin sistematik bir incelemesi ile literatüre katkı sağlayıp, boşlukları doldurmayı amaçlamaktadır.
3. Eğitim Politikalarına Rehberlik Etme: Çalışmanın bulguları, sınıf eğitimi alanında uygulanabilecek eğitim politikalarına ve öğretim yöntemlerine öncü olabilecek niteliktedir.
4. Öğretmen ve Öğrenci Deneyimlerinin Değerlendirilmesi: Araştırma, öğretmenlerin ve öğrencilerin pandemi sürecindeki deneyimlerini inceleyerek bu süreçteki sorunları ve bu sorunların çözüm önerilerini ortaya koymaktadır.
5. Sürdürülebilir Eğitim Modellerinin Geliştirilmesi: Çalışma, yaşanabilecek benzer kriz durumlarına karşı eğitimde devam ettirilebilecek ve daha esnek eğitim modellerin geliştirilmesine yönelik bilgiler sunabilir.

Bu araştırma, özellikle pandemi döneminde eğitim alanında karşılaşılan problemlerin anlaşılmasına ve bu problemlerin çözümüne yönelik planların geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

1. Çalışmaya dahil edilen tüm tezlerin, YÖK Tez Merkezi'nde erişime açık olduğu ve verilerin doğruluğu teyit edilmiş kaynaklardan elde edildiği varsayılmıştır.
2. İncelenen tezlerin akademik ve etik kurallara uygun şekilde hazırlandığı kabul edilmiştir.
3. Sınıf eğitimi alanında pandemi sürecinde yapılan lisansüstü tezlerin, COVID-19'un eğitimdeki etkilerini yansıttığı varsayılmıştır.
4. Araştırmada kullanılan bibliyografik inceleme yönteminin, yazılan tezlerin eğilimlerini anlamada detaylı bir analiz sağladığı kabul edilmiştir.
5. Çalışma bulgularının, sınıf eğitimi alanında yapılacak araştırmalara önemli katkı sağlayabileceği, ön çalışma olabileceği öngörülmüştür..

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma yalnızca YÖK Tez Merkezi'nde 2021-2023 yılları arasında yayınlanan, erişime açık olan tezlerle sınırlıdır. Uluslararası tezler dahil edilmemiştir. Sadece Türkiye'deki üniversitelerde yayınlanan tezler incelenmiştir. Bu tezleri yazarların, akademik ve etik kurallara uygun şekilde yazdığı kabul edilmiştir.

1.6. Tanımlar

Bibliyografya: Türkiye'de ilk olarak “Kitabiyat” olarak kullanılan bu ifade, Fransızca'da “Bibliographie” şeklinde kullanılmış olup Türkçe'ye “Bibliyografya” şeklinde geçmiştir. Araştırılan bir konu hakkında faydalanılan kaynaklar olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2023). Türkiye'de zaman içerisinde “*Esame-i Kütub*” ve “*Literatür*” olarak da kullanılan bu ifade, Yunanca biblion ve graphien sözcüklerinden türetilmiştir. Bu terimi kullanan ilk kişi Naude'dir. Türkçe'de ilk defa kullanan ise Ahmet Muhtar Paşa'dır. (Bulut, 2022).

Covid-19: 31 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan 7 Ocak 2020 tarihinde insana geçişi belirlenen SARS-CoV ve MERS-CoV ailesinde oluşan RNA virüsüdür (TÜBA, 2020). Şiddetli Akut Solunum Sendromu (Sars) ve bazı soğuk algınlığına neden olan virüsler ile aynı gruba bağlı yeni tip bir virüstür. Covid-19'un kısaltmasında Corona için “CO”, virüs için “VI”, İngilizce'deki “Disease” kelimesinin ilk harfi için “D” kullanılmıştır. (UNICEF, 2023). Bu virüs insanlara temas veya hava yoluyla bulaşmaktadır. Hasta kişinin bir ortamda öksürmesi, hapşırması veya konuşması gibi nedenlerle çevresine damlacıkları yayması ve aynı ortamdaki diğer insanların bu virüsü nefes veya temas yoluyla vücuduna almasıyla bulaş oluşmaktadır. (Çiftçi ve Çoksuer, 2020).

Pandemi: Bir salgın hastalığın, ortaya çıktığı yerden daha büyük çaplı alana yayılması, büyük bir nüfusu etkilemesi olarak tanımlanır (Budak ve Korkmaz,2020).

Uzaktan Eğitim: Öğrenen ile öğretene arasındaki mesafeleri kaldırılarak teknolojik unsurları öğrenme ortamına dâhil edilen eğitim anlayışıdır. (Bozkurt,2020). Başka bir tanıma göre ise öğrenen ve öğretene farklı mekânlarda bulunup bazı iletişim araçlarını kullanarak öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin yürütülmesi şeklinde tanımlanmıştır. (Oral ve Yazar, 2017).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Araştırmanın bu aşamasında, Türkiye’deki bibliyografya içerikli lisansüstü tezler ile Covid-19 pandemi sürecinde sınıf eğitimiyle ilgili yapılan bazı müstakil akademik çalışmalara değinilerek var olan bilgi birikiminin bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır.

Covid-19’un Türk Milli Eğitimi’ne etkilerinin incelendiği ana bilim dallarından biri Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalıdır. Bu birimin amacı, üniversitelerin ilgili bölümlerinde yetkin akademisyenlerin yetişmesini sağlamak ve Türkiye’nin eğitim konusundaki sorunlarına bilimsel çözümler ortaya koyarak Türk eğitim sisteminin gelişmesine katkı sağlamaktır.

Saygı (2020), “Covid-19 Pandemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar” başlıklı makalesinde, Covid-19’un sebep olduğu salgın neticesinde geçilen uzaktan eğitim ve beraberinde getirdiği problemler ve çözüm önerilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda ilkokulların teknolojik alt yapılarının yetersizliğine, salgın sırasında devam zorunluluğun ortadan kalktığına, öğretmenlerin ölçme değerlendirmeyle ilgili sorunlar yaşadıklarına dikkat çekmiştir. Teknik alt yapının öğrencilerin faydasına yönelik desteklenmesi, devam zorunluluğun dikkate alınması ve ölçme değerlendirmenin uzaktan eğitime entegre edilmesini tavsiye etmiştir.

Şahan ve Parlar (2021), “Pandemi Döneminde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Problemler ve Çözüm Yolları” isimli çalışmalarında, EBA platformunun içerik olarak zayıf kaldığı ve hibrit eğitim modelinin verimli olmadığı kanaatine varmıştır. Kullanılan EBA platformunun zenginleştirilecek çalışmalar yapılması ve uygulanan hibrit eğitim modelinde yüz yüze eğitimde var olduğu gibi öğrenci devam zorunluluğu önerilenler arasındadır.

Kavuk ve Demirtaş’ın (2021), “Covid-19 Pandemisi Sürecinde Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yaşadığı Zorluklar” üzerine yaptıkları çalışmalarında salgının hem öğretmenlik mesleğine etkisini hem de yaşadıkları zorlukların ortaya çıkarılmasını amaçlamışlardır. Elde edilen sonuçlara göre zorlukların başını teknolojik anlamdaki materyal eksiklikleri ve bağlantı sorunları çekmektedir. EBA platformunun yetersizliği, yaşanan aksaklıklar ve öğrencilerin derse yetersiz katılımı da diğer sorunlar arasındadır. Uzaktan eğitim platformlarının ve internet alt yapısının geliştirilmesi gerektiği, ölçme değerlendirme

konusunda öğretmenlere verilebilecek hizmet içi eğitimler, fırsat eşitsizliğini giderecek teknolojik alet eksikliklerinin giderilmesi sürecin daha olumlu işleyişi için verilen önerilerdir.

Arslan ve Şumuer'in (2020), "*Covid-19 Döneminde Sanal Sınıflarda Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sınıf Yönetimi Sorunları*" isimli çalışmalarında farklı kademelerde görev yapan 381 öğretmenden oluşan katılımcılarla karma yöntem deseni kullanılarak sanal ortamda işlenen derslerde ortaya çıkan sınıf yönetim problemlerini ele almışlardır. Derslerin planlanması ve programlanmasında yaşanan zorluklar, ölçme değerlendirme boyutunda var olan eksiklikler, teknolojik donanım malzemelerinin yetersizliği öne çıkan problemlerdir. İnternet bağlantısı sebebiyle ses, görüntü iletimi kalitesinin yarattığı etkileşim eksikliği, kısa süren ders süreleri, dış ortamdan kaynaklı gürültüler öğretmenlerin deneyimledikleri problemlerden bazılarıdır. Verilerin elde edilme şeklinden kaynaklı bulguların genellenebilir olmayışından deneysel ve ilişkisel araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Covid-19'un etkilerinin irdelendiği makale çalışmaları olduğu gibi lisansüstü tez çalışmalarında da bu konu derinlemesine ele alınmıştır. YÖK tez merkezinde ilgili konu hakkında hazırlanan bazı müstakil tezler şunlardır;

Karanfil (2021), "*Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri*" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, Covid-19 salgını sebebiyle, teknoloji ve eğitimi bir araya getiren uzaktan eğitim sürecinde, sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları zorlukların belirlenmesini amaçlamıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, EBA ve EBA TV'nin içerik olarak zenginleştirilmesi, tüm öğrencilerin aynı seviyede imkânlarla ulaşımının sağlanması, öğretmenlerin teknoloji becerilerinin desteklenmesi önerilmiştir.

Dinler'in (2022), "*Covid-19 Salgın Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar*" başlıklı akademik çalışmasında 40 sınıf öğretmeniyle görüşme yapılmış ve karşılaşılan sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar, öğretmenlerin, öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar, süreçte yaşanan sorunlar ve neler yapılabilir adlı 4 ana başlıkta ele alınmıştır. Öğretmenler, uzaktan eğitim sürecinde eksik materyal, yetersiz internet gibi sorunların öğrencilerde motivasyon eksiliğine sebep olduğunu ve kendilerinin bu zorlu süreç sayesinde teknolojik araç gereçleri kullanmadaki becerilerinde artış gözlendiğini ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda, derinleşen fırsat eşitsizliğinin giderilmesi, çevrimiçi ders içeriklerinin geliştirilmesi önerileri sunulmuştur.

Ergun'un (2022) hazırladığı “Covid-19 Pandemi Döneminde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri” başlıklı tez çalışmasında pandemi sürecinde zorunlu hale gelen uzaktan eğitim sistemine yönelik Güneydoğu Anadolu’da görevli öğretmenlere yönelik bir çalışma hazırlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi kapsamında Olgubilim Deseni çerçevesinde 52 sınıf öğretmenin görüşleri ve beklentileri irdelenmiştir.

Teke (2022), “Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Uzaktan Eğitim İle Devam Eden İlk Okuma Yazma Sürecine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” çalışmasında Gaziantep ve Bursa’da görev yapan 20 sınıf öğretmeniyle nitel bir araştırma yaparak öğretmenlerin Covid-19 nedeniyle yaşadıkları sorunları yüksek lisans tezinde ele almıştır.

Kalo (2022)’un hazırladığı “Covid-19 Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yenilikçi Düşünme Becerilerine İlişkin Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde, sınıf öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde yenilikçi düşünme becerilerine ait görüşleri nitel araştırma yöntemi kapsamında ele alınmıştır. 23 sınıf öğretmeniyle yapılan bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

Gürdil (2022), “Salgın (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunların Belirlenmesi” ismini verdiği yüksek lisans tezinde, 54 maddeden oluşan Betimsel Tarama Modeli kullanılmış ve katılımcılara anket uygulanmıştır. İstanbul’un Maltepe ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenleriyle yapılan bu çalışmaya 229 öğretmen katılım sağlamıştır.

Demir (2023), “Covid-19 Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Görev Boyutunda Karşılaştıkları Zorluklar” başlıklı yüksek lisans tezinde, nitel araştırma yöntemi kapsamında Durum Araştırması Deseni kullanılmıştır. Veri toplamak için katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Gaziantep ilinde görev yapan ve ilköğretim kademesinde hizmet veren 8 sınıf öğretmeni katılımcı olarak belirlenmiştir.

Albay (2023), “Koronavirüs (Covid 19) Pandemisi Çerçevesinde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının İncelenmesi” isimli çalışmasında 135 sınıf öğretmeninden oluşan eğitimci bir grupla uzaktan eğitime yönelik Yarar Algısı Ölçeği yardımıyla nitel bir araştırma hazırlamıştır.

Yukarıda genel hatlarıyla verilen ve alan yazımına katkı sağlayan makale ve lisansüstü tez çalışmalarının yanı sıra literatür de bulunan çok sayıda kitap ile kongrelerde ve sempozyumlarda sunulan bildiriler de vardır.

Eyüp Bozkurt'un danışmanlığında Metehan Karakaş tarafından 2022 yılında Fırat Üniversitesinde hazırlanan “*Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Teknoloji Bağımlılığı Nedenlerinin İncelenmesi*” başlıklı Yüksek Lisans tezi, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalında pandemi üzerine hazırlanan ilk tez olma özelliğine sahiptir. “*Eğitim ve Öğretim*” konu başlığı üzerine hazırlanan bu tezin ayrıntılı künye bilgileri şöyledir;

Tablo-1. Sınıf Eğitimi ABD’de Hazırlanan İlk Lisansüstü Tez.

Tez No	Yıl	Üniversite	Tez Adı	Tür	Dil	Danışman Yöntem
737450	2022	Fırat Üniversitesi	Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Teknoloji Bağımlılığı Nedenlerinin İncelenmesi	Yüksek Lisans	Türkçe	Eyüp BOZKURT Nitel Yöntem

2.1.1 Covid-19 ve Sınıf Eğitimi Üzerine Farklı Ana Bilim Dallarında Türkiye’de Hazırlanan Lisansüstü Tezler

Covid-19’un sınıf eğitimine etkileri üzerine farklı ana bilim dallarında hazırlanan 15 lisansüstü tez vardır. Bu tezlerin ayrıntılı künye bilgileri şu şekildedir;

Tablo-2. Covid-19’un Sınıf Eğitimine Etkilerine Yönelik Hazırlanan Tezler.

Tez No	Yıl	Yazar	Üniversite Ana Bilim Dalı	Tez Adı	Tür
758108	2022	Esra Çil	Bursa Uludağ Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi ABD.	İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğrenildiği 6. Sınıflarda Öğretmen Soruları: Covid-19 Döneminde Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Keşif Amaçlı Bir Eylem Araştırması	Yüksek Lisans
744253	2022	Mahmut Ergün	Tokat Gaziosman Paşa Üniversitesi Temel Eğitim ABD.	Covid-19 Pandemi Döneminde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecine Yönelik Görüşleri	Yüksek Lisans

755658	2022	Burcu Kayıran Gürdil	Maltepe Üniversitesi	Salgın (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunların Belirlenmesi	Yüksek Lisans
			Eğitim Bilimleri ABD.		
758383	2022	Songül Bildirir	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Covid 19-Salgını Sürecinde 4. Sınıf Matematik Dersi Öğrenme Kayıpları ve Çözüm Önerileri	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
758603	2022	Tuğçe Kurumoğlu	Mersin Üniversitesi	Covid-19 Pandemisi Uzaktan Eğitim Sürecinde Köy Okullarında Yaşanılan Sorunlara Dair Sınıf Öğretmeni ve Veli Görüşleri (Adana/Karataş İlçe Örneği)	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
738555	2022	Gülşah Teke	Bursa Uludağ Üniversitesi	Covid-19 Pandemisi Nedeniyle Uzaktan Eğitim İle Devam Eden İlk Okuma Yazma Sürecine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
705827	2022	Meltem Koçoğlu	İnönü Üniversitesi	Covid-19 Pandemi Dönemi Başlangıcında 1. Sınıfta Olan Öğrencilerin Bu Süreçlerinin ve 2.Sınıfa Hazırbulunuşluklarının Değerlendirilmesi	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
713573	2022	Sümeyye Sertkaya Dinler	Kırıkkale Üniversitesi	Covid-19 Salgın Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Sorunlar	Yüksek Lisans
			İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Eğitimi ABD.		
811520	2023	Çiğdem Demir	Gaziantep Üniversitesi	Covid-19 Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Görev Boyutunda Karşılaştıkları Zorluklar	Yüksek Lisans
			Eğitim Bilimleri ABD.		
804732	2023	Yasemin Baysal	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Covid-19 Pandemi Döneminin Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sürecine Yansımalarının Akademisyenler ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
799737	2023	Şeyma Işıkdogan	Siirt Üniversitesi	Covid-19 Salgını Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştığı Sorunlar	Yüksek Lisans
			Eğitim Bilimleri ABD.		
790328	2023	Betül Güler	Yıldız Teknik Üniversitesi	Covid-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimle İlk Okuma Yazma Öğrenen 2.Sınıf Öğrencilerinin Okuma Becerileri	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		
788663	2023	Bilal Temur	Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi	Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Salgını Sürecinde Uzaktan İlk Okuma-Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri	Yüksek Lisans
			Eğitim Bilimleri ABD.		
783082	2023	Şeyma Esin	Balıkesir Üniversitesi	Covid-19 Salgın Sürecinde 8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Kaygılarının ve Nedenlerinin İncelenmesi	Yüksek Lisans
			Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi ABD.		

777699	2023	Hacer Albay	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Koronavirus (Covid-19) Pandemisi Çerçevesinde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Yarar Algılarının İncelenmesi	Yüksek Lisans
			Temel Eğitim ABD.		

Temel Eğitim Ana Bilim Dalında 8, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalında 4, Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalında 1, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalında 1, İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Ana Bilim Dalında 1 tez hazırlanmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu çalışma, sistematik derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Sistematik derleme, belirli bir konu veya araştırma sorusu çerçevesinde mevcut literatürün kapsamlı, tarafsız ve tekrarlanabilir bir şekilde incelenmesini içerir. Sistematik derleme sürecinde araştırma sorularının belirlenmesi, veri tabanı tezlerinin taranması, dahil edilme kriterlerine göre tezlerin seçilmesi ve verilerin tematik olarak sınıflandırılması ve analiz edilmesi gerekir. Bu yöntemle, 2021-2023 yılları arasında Türkiye'de COVID-19 sürecinde sınıf eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin bibliyografik özellikleri ortaya konmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma ve yazım sürecinde, doküman analizi kapsamında nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma; doküman analizi gibi veri yöntemlerinin bir arada kullanıldığı, olayların ve algıların gerçekçi ve doğal bir ortamda bütüncül bir şekilde ortaya konmasına yönelik bilimsel bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Türkiye'de 2021-2023 yılları arasında COVID-19 pandemisi sürecinde sınıf eğitimi alanında yapılan tüm lisansüstü tezlerden oluşmaktadır. Bu tezler, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi'nde kayıtlı ve erişilebilir durumda olan çalışmalardır. Araştırmanın örnekleme, evren içerisinde belirli kriterlere göre seçilmiş tezlerden oluşmaktadır. Dahil edilme kriterlerine göre seçilen tezler:

3.3. Verilerin Toplanması

Kaynak olarak Yök Tez Merkezi'ndeki 2021-2023 yılları arasındaki tamamlanmış tezler incelenmiştir. Anahtar kelimeler; "COVID-19", "sınıf eğitimi", "uzaktan eğitim", "pandemi" olarak belirlenmiştir. İnteraktif tarama ve arşivleme, 26 Haziran 2024 tarihinde

sonlandırılmıştır. Tez merkezinde bulunan tezlerin tamamı erişime açık bir şekilde sistemde kayıtlı olup, PDF formatında temin edilmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada veriler sistematik bir şekilde toplanmış ve analiz edilmiştir. Tezler yayın yıllarına, üniversitelerine, araştırma yöntemleri ve veri toplama araçlarına göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler tablo ve grafiklerle görselleştirilmiştir. Araştırmalarda kullanılan anahtar kelimeler, araştırma yöntemleri ve veri toplama araçları içerik analizine tabii tutulmuştur. Bu analiz tezlerin ortak yönlerini ve farklılıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Tezlerin özet ve bulgular bölümleri tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz tezlerde öne çıkan konuları belirlemek ve tekrarlanan temaları gruplandırmak amacıyla yapılmıştır. Sonuç olarak, betimsel analiz yöntemiyle tezlerin içerikleri detaylı bir şekilde incelenmiş ve sınıf eğitimi alanında COVID-19 pandemisi sürecinde karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerileri ortaya konmuştur.

BÖLÜM 4

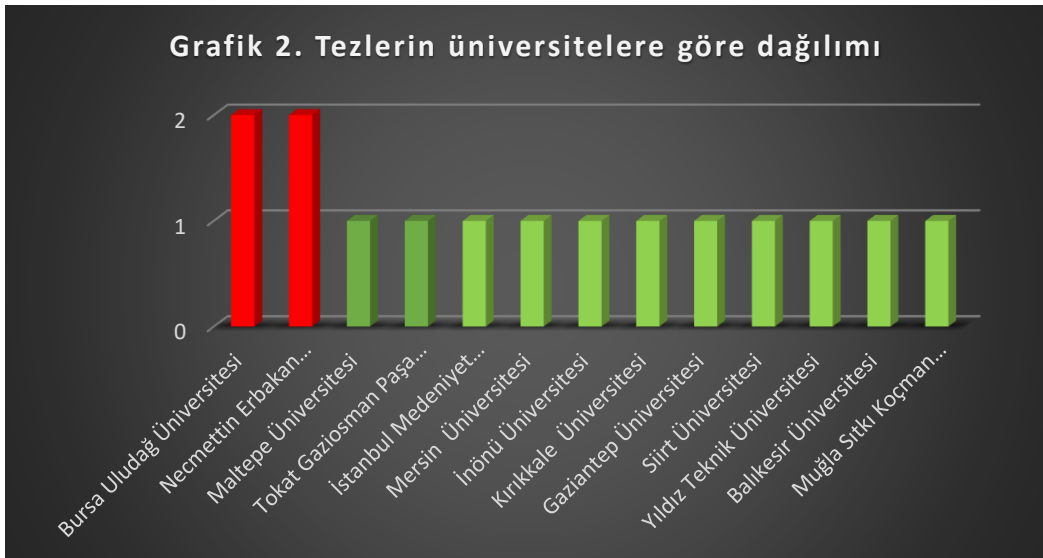
4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, sınıflandırılan ve tablolaştırılan lisansüstü tez çalışmaları doğrultusunda şu bulgulara yer verilmiştir;

Grafik 1'e göre Türkiye'de covid 19 pandemisi üzerine sınıf eğitimi alanında yapılan yüksek lisans çalışmaları en çok 2022 yılında olmuştur. 2021 yılı pandeminin başladığı yıl olması sebebiyle tez yazılmamıştır. 2023 yılında tez sayısında bir önceki yıla göre tez sayısında düşüş gözlenmiştir.

Tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır? Araştırma sorusuna ilişkin bulgular Grafik 2'de yansıtılmıştır.

Grafik 2 'ye göre Türkiye'de covid 19 pandemisi üzerine sınıf eğitimi alanında 13 farklı üniversitede lisansüstü tez yazılmıştır. Bu tezler en çok Necmettin Erbakan Üniversitesi ile Bursa Uludağ Üniversitesi'nde yazılmıştır. Bu konuda bir tane tez yazan üniversiteler; Maltepe Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi'dir.

Araştırma desenleri ve veri toplama yöntemleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
Sorusunun cevabını aşağıdaki tabloda görmekteyiz.

Tablo 3. Tezlerin Araştırma Yöntem ve Desenleri

Araştırma Yöntemi- Deseni	Tez Türü
	Yüksek Lisans
Nicel	
Genel tarama	1
Tarama modeli	1
Betimsel tarama modeli	1
Nitel	1
Durum çalışması	3
İç içe geçmiş tek durum deseni	1
Eylem Araştırması	4
Fenomenoloji (olgubilim) deseni	2
Karma	
Açıklayıcı desen	2

Tablo 3'e göre, Türkiye'de covid-19 pandemisi sürecinde sınıf eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde en çok kullanılan araştırma deseni eylem araştırması(4),durum çalışması(3), olgubilim(2) ve açıklayıcı desen(2)olmuştur. Genel olarak bakıldığında nitel araştırma yöntemlerinin nicel araştırma yöntemlerine göre daha çok tercih edildiği görülmektedir.

COVID-19 pandemisinin sınıf eğitimi üzerindeki etkilerine dair hangi bulgular elde edilmiştir? Sorusunun cevabı başlıklar altında ele alınmıştır. Bu başlıklar ve açıklamaları şöyledir:

Bu sürecin öğrenciler üzerine etkileri; akademik başarıda ki iniş çıkışlar, derslere katılım sorunları ve teknolojiyi kullanmaları olarak belirlenmiş. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik başarılarında düşüş görüldüğü, özellikle okuma-yazma becerilerinin

gelişiminde duraklamaların olduğu saptanmıştır. Uzaktan eğitim sırasında derse aktif katılım göstermekte öğrencilerin zorlandığı ve iç motivasyonlarının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu süreçte bazı öğrencilerin uzaktan eğitim için gerekli teknolojik cihazlara ve internet alt yapısına erişimde zorluk yaşadığı görülmüş, bu durumun da eğitimde eşitsizliğe neden olduğu tespit edilmiştir.

Bu sürecin öğretmenler üzerine etkilerini; materyal eksikliği, iş yükü artışı, hazırlık ve deneyim eksikliği olarak görmekteyiz. Öğretmenlerin uzaktan eğitim araçlarını kullanma konusunda yeterince hazırlıklı ve bilgili olmadıkları, teknolojik becerilerinin sınırlı ve yetersiz olduğu görülmüştür. Covid-19 sürecinde etkili ve yeterli ders materyalleri oluşturma ve bu materyalleri kullanma konusunda öğretmenlerin sıkıntı yaşadığı belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler sınıf yönetimiyle ilgili zorluklar yaşamıştır, bunun da iş yükünün artmasına ve ek zorluklar sebep olduğu görülmüştür.

Pandemi sürecinin veliler üzerindeki etkileri; eğitim sürecine etkin katılım ve eğitimdeki yöntem bilgisi olarak belirlenmiştir. Bu süreçte veliler öğrencilere daha çok yardımcı ve destek olmak zorunda kalmıştır. Bu durum ailelerde strese neden olmuştur ifadesi ortaya çıkmıştır.. Velilerin, gerekli pedagojik bilgiye sahip olmamaları çocuklara yardım sürecini zorlaştırmıştır.

Uzaktan eğitim ile ilgili sorunlar; derse erişim sorunları, etkinlik ve verimlilik, iletişimde zorluklar olarak verilmiştir. Kırsal bölgelerde yeterli internet alt yapısının olmaması, öğrencilerin ve öğretmenlerin derslere katılım ve erişimini sınırlamıştır. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla daha az etkili olduğu ve yeterli olmadığı, öğrencilerin bu süreçte derslere adapte olmakta güçlük yaşadıkları görülmüştür. Öğrenci-öğretmen ve veli-öğretmen arasındaki iletişim eksiklikleri ve anlaşmazlıklar, eğitimin niteliğini düşürmüştür.

Eğitim politikalarına yönelik bulgular ise teknolojik destek ihtiyacı ve içeriklerle ilgili materyal geliştirme olarak belirlenmiştir. Bu süreçte teknolojik altyapının güçlendirilmesi gerektiği ve öğretmenlere yönelik teknoloji kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitim programlarının artırılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim için öğretmen ve öğrencilerin kolay erişebileceği, uygun ders materyallerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sınıf eğitimi üzerine yapılan tezlerde en çok hangi temalar öne çıkmaktadır? Sorusuna cevap olarak en başta teknolojik alt yapı yetersizliklerini ve bu süreçte öğrencilerin, öğretmenlerin ve ailelerin yaşadıkları sorunları ve çözüm önerilerini görmekteyiz. Cihaz eksiklikleri, internet bağlantı sorunlarının teknolojik erişimi zorlaştırdığı gözlenmiştir. Ayrıca uzaktan eğitim platformlarının etkinliği ve sınıf yönetimi üzerindeki etkilerini de bu gruba alabiliriz.

Öğrenci performansı ve akademik başarı üzerinde ise; kırsal kesimlerdeki öğrencilerin dezavantajlarını ve fırsat eşitsizliğini, okuma yazma süreçlerinde yaşanan sıkıntıları, derse katılımda motivasyon eksikliklerini ve derse katılım problemlerini sayabiliriz.

Öğretmenlerin rolü ve karşılaştıkları zorluklar açısından ise; öğretmenlerin teknolojiyi kullanmadaki eksikliklerini ve becerilerini, derslerdeki materyal eksikliklerini, iş yükü ve streslerini sayabiliriz.

Velilerin eğitim sürecine katılımında; bu süreçte velilerin çocuklarına destek sağlama çabaları ve karşılaştıkları zorlukları ele alabiliriz.

Ana dili Türkçe olmayan öğrenciler açısından ise; uzaktan eğitimde yaşanan dil sorunlarını ve materyal eksikliklerini ele alabiliriz.

Eğitim materyalleri ve yöntemlerinde ise; materyallerin geliştirilmesine yönelik önlemleri ve kullanılan yöntem ve tekniklerdeki farklılıkları ele alabiliriz.

Covid-19 üzerine en fazla, Yüksek Lisans düzeyinde ve Türkçe dilinde tezler hazırlanmıştır. Bunun sebepleri arasında süreci ve sonuçları takip edip anlamlandırmanın yavaş yürümesi olmuş olabilir. Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalında 2021-2023 yılları aralığında Covid-19 üzerine yapılan 1 lisansüstü tez vardır. Bu tez, Karakaş (2022) tarafından Yüksek Lisans düzeyinde, “Eğitim ve Öğretim” konu başlığı altında, Nicel Yöntem ile hazırlanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının teknolojik bağımlılıklarının incelendiği bu tezde, pandemi sürecinin insanları teknolojiye sürüklediği, bu durumda da erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre daha çok teknolojiye bağımlı oldukları ortaya çıkmıştır.

Sınıf eğitimi alanında yapılan tezleri ele alıp incelediğimizde işlenen dersler alanında yapılan bazı tezler göze çarpmaktadır. Covid-19 Pandemi Döneminde Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretimine İlişkin Görüşleri adlı tezde, geri dönüt eksikliklerine, hazır bulunuşluk sorunlarına, somutlaştırmanın olmamasına, yaparak yaşayarak öğrenmenin yetersiz olmasına, iletişim sorunlarına değinilmiştir. Bunun yanı sıra ailelerin olumlu tutumlarına, farklı

sitelerden farklı içeriklere ulaşılmasının olumlu olduğu görüşlerine ulaşılmıştır. Bu durumun sadece matematik değil tüm derslerde aynı sonuçlara ulaşacağını düşünüyorum. İletişim sorunu sürekli yaşanan bir sorundu fakat bu süreçte daha fazla yaşanmaya başlandı. Materyal sıkıntıları, teknolojiyi kullanamama ğrenci ve velilerde boş vermişlik seviyesini arttırdığını düşünüyorum. Covid-19 Sürecinde İlkokullardaki Beden Eğitimi ve Oyun Dersinin ğretmen ve ğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi rnekleminde öğretmenler bu dersin gerekli olduğundan fakat fiziki şartlara, araç gereç yokluğuna ve gereksiz ders olarak düşünülmesinden dolayı yapılmadığından; bu dersin yerine diğer derslerin yapıldığından bahsetmişlerdir. Bu durum sürekli yaşanan sorunlardan biridir. Pandemi ile başlayan bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Eksik kalan konuların tamamlandığı, yetişmeyen konuların yetiştirildiği ders olarak görülmektedir beden eğitimi ve oyun dersi. Bu uygulamanın yanlış olduğunu düşünüyorum. Gereksiz ders algısının çocuklarda kk yaşta oluşmasına sebep oluyor ve öğrencilerin oyun hakları ellerinden alınmış olmaktadır. Öğretmenlerin İlk Okuma Yazma ğretiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Covid 19 Sürecindeki İlk Okuma Yazma ğretiminde Yaşanan Sorunların Karşılaştırılması adlı tezin sonuçlarına bakıldığında sınıf ğretmenlerinin ilk okuma yazma ğretiminde karşılaştıkları sorunlara karşı kaygıları yüksek bulunmuştur. Covid 19 sürecinde çocukların okuma yazma ğrenmesindeki en büyük destekçileri aileleri olmuştur. Uzaktan eğitimdeki hazır bulunuşlukları, materyallere ulaşım, alt yapı yetersizlikleri, mülteci ğrenci seviyesinin fazla olması ğretmenlerdeki kaygıyı arttırmıştır. Kaygı seviyesinin bir tarafta artmış olması bu süreçteki diğer tarafı da etkiler. Salgın(Covid-19)Döneminde İlk Okuma Yazma ğritimi: Bir Köy Okulunda Durum alışması adlı tezde şanlıurfa'nın Siverek İlçesindeki 19 öğrenciden sadece üç tanesinin okuma yazmaya geçtiği sonucu çıkmıştır. Bunun nedenleri arasında ise okula uyum sorunu ,alt yapı yetersizlikleri, materyallerinin eksik olması, veli ilgisizliği gibi sorunların olduğu ortaya çıkmıştır. Pandemi süreci toplum olarak imkansızlıklarımızı, yetersizliklerimizi gördüğümüz bir dönem olmuştur. Fırsat eşitsizliklerinin yaşandığını daha çok görüp yaşadığımız bu süreçte en çok yine çocuklar mağdur olmuştu. İnternetin olmadığı köyler, mahalleler, evler sürecin en büyük olumsuzluklarındandı. Tablet, bilgisayar bulup interneti bulamadığımız zamanlar olmuştu. Velilerin olumsuz tutumları ve görüşleri de bunlara eklenince süreci toparlamak öğretmene ve öğrenciye düşmüştü. Hayatımız ok Değişti: Covid 19 Olgusunun Birinci Sınıf ocuklarıyla Araştırılması tezinde, pandeminin çocuklar üzerindeki etkisi çocukların çizdiği resimler, çektikleri fotoğraflar, bireysel ve grup görüşmeleri ile araştırılmıştır. Çocuklar bu süreçten en çok yara alan kesim olmuştur. Kendilerini en güzel ifade ettikleri yer resimleri olmuştur. Kendi dünyalarını en güzel orda

yansıtmışlardır. İncelediğimizde ve sözlü sorularla desteklediğimizde bizlere kendilerini en iyi şekilde ifade etiklerini görüyoruz. Ailenin tutumu, yaşanan sorunlar, eksiklikleri, korkuları bize en güzel şekilde yansımaktadır.

Aile ve öğrenci tutumlarının belirtildiği tezlerde işlenen konulara baktığımızda; Covid-19 Pandemi Sürecinde 60-72 Aylık Çocukların Okula Hazır bulunuşluk ve Özdüzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi tezinin sonucunda Covid-19 pandemi sürecinde çocukların okul olgunluğu ile anne görüşlerine dayalı düzenleme becerileri arasında düşük düzeyde ilişki olduğu sonucu çıkmıştır. Çıkan sonuç şaşırtmaktadır. Etkileşim sürecinin aile ile fazla olduğu dönemlerdir ve okul olgunluğuna ailenin desteği ile hazırlanılmaktadır. Covid-19 Döneminde İlkokul Öğrencisi Olmak adlı çalışmanın veri analizi sonucunda pandemi sürecinde örgün eğitim yapılmasının öğrencilerde kaygı ve endişe düzeyini arttırdığı sonucu ortaya çıkmıştır. Yaşanan süreç de bahsedilen ve yaşanan olumsuzluklar ilkökul öğrencilerinin bakış açısını olumsuz etkilemiştir. Her gün daha kötüsüyle karşılaşacaklarını düşünüp, isteksizlik, mutsuzluk oranını kendilerinde arttırmışlardı. Covid 19 Pandemisi İzolasyon Dönemine İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri tezinde edinilen bulgulara göre ilkökul seviyesinde zorunlu hallerde sadece uzaktan eğitim yerine gerekli önlemler alınarak azaltılmış sınıflarda yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitimin beraber götürüldüğü bir uygulamanın kullanılması önerilmiştir. Bu öneri çoğu kesim için güzel bir uygulama olmuştur. Daha önce de belirttiğim gibi her öğrencinin ve velinin aynı imkanlara sahip olmaması, somutlaştırılmış eğitimin anlaşılabilirliği ve öğrenciyi olumlu yönde etkilemesi en güzel yanlarından biri olmuştur. Covid 19 Pandemi Sürecinde Ebeveyn Stresi ve Çocuk Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tezde ebeveyn stresine bağlı olarak çocuklarda kaygı ve korku seviyelerinin arttığı gözlemlenmiştir. Çocuklarda davranışsal ve duygusal farklılıklar olduğu da fark edilmiştir. Eğitim ailede başlar sözü klişe olsa da çocuk ailesinin yansımasıdır. En ufak yaşanan gerginlik, olumsuzluk ilk önce çocuğa yansır. Bu durumu sorunsuz şekilde atlatmak da kaygılarla atlatmakta ailenin elinde olmuştur. Pandemi dönemi davranış bozukluklarının ve duygusal çöküşlerin yaşandığı bir süreç olmuştur. Bunda aile tutumlarının etkisi fazladır.

Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adayları ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda; Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim ve Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi tezinin sonucunda yapılan durum çalışmalarına göre öğrencilerin tablet, bilgisayar, internet gibi alt yapılarının olmaması, velilerin ilgisizliği

gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunlar sürecin en büyük sorunlarından. Her öğrenci her imkana sahip değil. Her veli bu durumu güzel idare edemeyebilir. İlgisizlik, boş vermişlik velilerde gördüğümüz sorunlardandı. Haliyle velilerin ilgisiz tutumları öğrencileri de olumsuz etkilemekteydi. Öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmedeki sıkıntıları, somutlaştırma sorunları da sürecin olumsuz geçmesine sebep olmuştur. Covid 19 Pandemisi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Yenilikçi Düşünme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin araştırıldığı tezde yenilik kavramı tanımlanmış ve en fazla değişim ve gelişim olarak tanımlanmıştır. Kendilerini yenilikçi olarak tanımlayan öğretmenlerin gerekçeleri; üretken olmaları, teknolojiyi iyi kullanıyor olmaları, kurs, proje, seminerleri takip ediyor olmaları olmuştur. Artık yenilikçi öğretmen kavramı hayatımıza daha çok girmiş bulunmaktadır. Öğretmenin daha fazla projeye daha fazla kursa katılabileceği bir ortam doğmuştu. Artık yüz yüze eğitim şart değildi her türlü geliştirici etkinliğe internet üzerinden ulaşılabilir. Kendini yenileme ve geliştirme fırsatları artmıştır. Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Covid 19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime Karşı Görüşlerinin incelendiği tezde uygulanan ölçeğin uzaktan eğitime karşı öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerinin kısmen olumlu yani orta düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Aile desteğini alan öğretmenler, gerekli materyallere ulaşip, eğitim ortamı hazır olan öğretmenler için olumlu görüşler yazılabilir. Fakat köy öğretmenlerinin, yurdumuzun alt yapı yetersizliklerinin yaşandığı yerlerde çalışan öğretmenlerimizin görüşlerinin olumlu olacağını düşünmüyorum. Evden çalışıyor olmak belki bizler için bir artı olmuş olabilir fakat, öğrenciye bile ulaşamayan öğretmenlerimiz olmuştu bu süreçte. Öğretmen Adaylarının Covid 19 Pandemisi Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Sürecindeki Ders Çalışma ve Ödev Yapma Durumlarının İncelenmesi tezinde elde edilen bulgulara göre, katılımcı öğretmen adayları Pandemi sürecinde en çok yaşanan sorunların internet alt yapısı , ev ortamının uygun olmaması, ödevler için kaynaklara ulaşılamaması, fazla ödev verilmesi, teknolojik sorunlar, derslere odaklanamama, derslerin verimli geçmemesi gibi durumların olduğunu belirtmiştir. Bu sorunlara bu süreçte hep çözüm aranmıştır. Tek tek veli görüşmeleri yapılmış eksiklikler saptanmıştır. Etkileşimli derslerin artması, ödevlerin az verilmesi bu süreçteki her öğretmenin önerisi ve isteği olmuştu. Çünkü veliler ve öğrenciler ödev içeriklerine ulaşmakta zorluk çekiyordu. Somutlaştırılmayan anlatımlar öğrenciyi olumsuz etkiliyor dersleri anlamasını zorlaştırıyordu.

İlkokul yöneticilerini ele alan; Covid 19 Sürecinde İlkokul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliklerine Yönelik Görüşleri adlı tezde yapılan çalışmalarda olumlu dönütler elde edilmiştir. Bu süreç küçükten büyüğe her yaş kesiminde teknoloji kullanımını arttırmıştır.

Kullanılan eğitim programları, etkileşimli içerikler bu süreci kolaylaştırmıştır. Teknolojiyi hayatımızın içine daha fazla yerleştirmiş olduk. Bu da teknoloji bağımlılığımızı arttırmış oldu.

Akademisyen ve sınıf öğretmeni adaylarını işleyen; Covid -19 Pandemi Döneminin Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sürecine Yansımalarının Akademisyenler ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi adlı tezde öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde derslerin verimli geçtiği, teknolojik materyallere erişilebilirliğinde olumlu görüşlerin daha çok olduğu belirtilmiştir. Akademisyen görüşlerinde ise olumlu ve olumsuz yönlerin birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri için teknolojiye ulaşmak, teknolojiden faydalanmak ilkökul öğrencilerine göre daha kolay olmuştur. Akademisyenlerimizden teknolojik yetersizliğe sahip olanlar, kendilerini kurs ve çalışmalarla destekleyip geliştirdikleri için üniversite düzeyinde pandemi süreci eğitimleri verimli geçmiştir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular neticesinde sonuç, tartışma ve önerilere birlikte yer verilmiştir

5.1. Sonuç

İlk olarak Çin’de ortaya çıkan ve sonrasında küresel çapta bir salgına neden olan Covid-19 virüsü, sağlık, ekonomi ve eğitim başta olmak üzere birçok alanda toplumsal düzen ile insanlığı olumsuz etkilemiştir. Uzun süre devam eden izolasyon sürecinde, toplum genelinde bazı sosyal ve ruhsal sorunlar ortaya çıkmıştır. Okullar ve üniversiteler aylarca kapalı kalmış, eğitim sisteminin devamı için uzmanlar ve yetkililer tarafından farklı çözüm yolları ortaya konulmuştur. Bu sıkıntılı süreçte, Türkiye Cumhuriyeti Devleti bütün kurumlarıyla salgın döneminin en az hasarla atlatılması için her türlü imkânı seferber etmiş, çözüm yolları ortaya konulmuştur.

Covid-19 virüsünün çok hızlı bir şekilde yayılması, Türkiye’nin pandemi sürecine hazırlıksız yakalanması, Türkiye’deki okul ve öğrenci sayısının fazla olması, teknolojik alt yapının yetersiz kalması, her evde internet bağlantısının olmaması gibi birçok gerekçe Covid-19’un eğitim sistemi üzerine etkilerini olumsuz düzeyde arttırdığı gibi öğrenciler arasında fırsat eşitliği sağlanamamıştır. Bu durum öğrencilerin aldığı sınav notlarına yansımış, öğrenci ile öğretmen arasındaki koordinasyon, sekteye uğramıştır. Sınav veya ödev değerlendirme süreçlerinde ciddi düzeyde belirsizlikler yaşanmıştır. Bu süreçte eğitim sisteminin bütün paydaşları olumsuz etkilenmiş, eğitim sisteminin düzenli bir şekilde işlemesi imkânsız hale gelmiştir. Özellikle sınıf eğitimi konusunda öğretmenler bu durumdan en fazla olumsuz etkilenen grup olmuştur. Öğrenciler arasındaki iletişim ve koordinasyonda aksaklık, eğitim materyallerinin iletilmemesi, teknik alt yapının ülke geneline yayılamaması gibi birçok nedenden dolayı, öğretmenler Covid-19 sürecinde eğitimde ciddi zorluklar ve sıkıntılar yaşamıştır. Aynı süreç, üniversiteler ve burada eğitim gören öğrenciler ve akademisyenler için de geçerlidir. Özellikle üniversitelerin lisansüstü tez dönemlerinde eğitim gören ve araştırma yapan öğrencilerin tez yazım sürecinde aksaklıklar yaşanmıştır.

Covid-19 pandemisi sürecinde yapılan tezlerin yayın yılına göre incelenmesinde, 2020 yılından itibaren belirgin bir artış olduğu görülmüştür.2021-2022 yıllarında bu artış

zirve yapmıştır. Pandeminin etkilerinin yoğun hissedildiği dönemde uzaktan eğitim, dijital araçlar ve kriz yönetimi gibi konulara yönelik akademik ilginin artışı bu durumu açıklamaktadır. Tezlerin büyük bir kısmının Türkiye'nin köklü üniversitelerinde hazırlandığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Anadolu'daki bazı üniversitelerin de pandemi sürecinde eğitim bilimleri alanında aktif bir şekilde çalıştığı gözlemlenmiştir.

Araştırmalarda nitel gözlemlerin ön planda olduğu özellikle vaka çalışmaları ve fenomenolojik desenlerin tercih edildiği belirlenmiştir. Nicel yöntemler arasında anket uygulamaları yaygın olup, karma yöntemlerin kullanım alanlarının düşük olduğu görülmüştür. Veri toplama araçları arasında çevrim içi anketler, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve doküman analizleri sıkça yer almıştır.

Covid-19 pandemisinin sınıf eğitimi üzerindeki etkileri; erişim sorunları, öğrenci motivasyonu, eğitimde eşitsizlikler, öğretmen yeterlilikleri ve psikososyal etkiler olarak belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Covid-19 pandemisi ve sonrasında yaşanan gelişmeler üzerine Türkiye'de birçok akademik çalışma yapılmıştır. Bu akademik çalışmalar içerisinde özel bir yere sahip olan lisansüstü tezlerin bir araya getirilmesine yönelik ele aldığım, *Türkiye'de Covid-19 Pandemisi Sürecinde Sınıf Eğitimi Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyografik İncelenmesi* başlıklı lisansüstü tez çalışmasında edinilen bulgular ve sonuçlar çerçevesinde şu önerilerde bulunulmuştur;

Türkiye'deki üniversitelerde Covid-19 üzerine yapılan tezler geneli itibariyle Türkçe hazırlanmıştır. Bu tür çalışmaların güncel bir şekilde özellikle İngilizce dilinde hazırlanması, dünya literatüründe Covid-19'un Türkiye üzerine etkilerinin bilinmesi bakımından önem arz etmektedir.

Bir diğer önerim ise Covid-19'un Türk eğitim sistemi ve eğitim camiasına yönelik etkilerinin multidisiplinler çalışmaları altında ve güncel veriler ışığında yeniden incelenmesi olacaktır. Eğitim, sosyoloji, teknoloji gibi başlıklar altında disiplinlerarası çalışmalara teşvik arttırılmalı. Bu sürecin, sınıf eğitimi alanındaki etkilerini uzun vadede inceleyen boylamsal çalışmalar yapılmalıdır.

Pandemi sürecinde ve buna benzer başka süreçlerle karşılaştığımızda, öğretmen, öğrenci ve veli üzerindeki stresi azaltmak için psikolojik danışmanlık hizmetleri ve mesleki destek programları verilmelidir. Psikososyal etkilerinden kurtulmak için rehberlik faaliyetleri arttırılmalıdır.

Benzer kriz durumlarına karşı, esnek ve sürdürülebilir hibrit eğitim politikaları yaygınlaştırılmalıdır. Tüm öğrencilerin bu eğitimlerden eşit bir şekilde yararlanması için alt yapı projeleri geliştirilmelidir. Uzaktan eğitimde kullanılan platformlar öğrenci, öğretmen ve veliler için kolay kullanılabilir hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Albay, H. (2023). *Koronavirüs (Covid 19) pandemisi çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik yarar algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi dersuzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 291–303.
- Aral, N., & Kadan, G. (2021). Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları problemlerin incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 99–114.
- Aslan, K., Aslan, N., & Arslan Cansever, B. (2012). Eğitim bilimine giriş. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arslan, Y., & Şumuer, E. (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetim sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 201–230.
- Avcı, F., & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117–154.
- Bakırcı, H., & Artun, H. (2021). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve sorunlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640–658.
- Balcı, A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 75–85.
- Baydur, G. (1982). *Evrensel bibliyografik denetimi (UBC) ve Türkiye bibliyografyası*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151–168.

- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: *Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112–142.
- Budak, F., & Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: *Türkiye örneği. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79
- Bulut, O. (2022). *Türkiye’de yenilikçi alanında yapılan bilimsel çalışmalar üzerine bir araştırma: kitap ve makaleler bibliyografyası*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi.
- Bulut, M. (2008). *İlköğretim okullarında istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf öğretmenlerinin performansına etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Çiftçi, E.& Çoksuer, F. (2020). Yeni Koronavirüs Enfeksiyonu: COVID-19. *Flora*, 25 (1), 9-18.
- Çiçek, İ.& Tahnah, A. & Tanrıverdi, S. (2020). *Covid-19 ve Eğitim, Milli Eğitim Dergisi*, 1091-1104.
- Demir, Ç. (2023). *Covid-19 pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin görev boyutunda karşılaştıkları zorluklar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Dinler, S. (2022). *Covid-19 salgın sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi
- Doğan, A. R. (1997). *Sınıf öğretmenlerinin görev analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Erdoğan, İ. (2021). Eğitim bilimi: Geçmişten bugüne. *Hayef: Journal of Education*.
- Ergün, M. (2022). *Covid-19 pandemi döneminde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi.
- Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi*, 10 (2), 125-133.

- Gökçe, E. (2002). İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(2), 111–119
- Güneş, F. (2016). Bilgiden beceriye sınırsız eğitim. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 1(1), 1–19. <https://doi.org/10.29250/sead.285463>
- Gürdil, B. K. (2022). *Salgın (covid-19) sürecinde uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunların belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi.
- Kahyaoğlu, M., & Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki özyeterliliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73–8
- Kalo, F. (2022). *Covid-19 pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin yenilikçi düşünme becerilerine ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi.
- Karanfil, Ö. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle okuma yazma öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Kavuk, E., & Demirtaş, H. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 55–73
- Kızıltaş, Y., & Çetinkaya Özdemir, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1896–1914.
- MEB. (2014). Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. Milli Eğitim Bakanlığı. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf>
- Oral, B. & Yazar, T. (2017). Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme. Ankara: Pegem Akademi.
- Özsoy, H. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecindeki mesleki deneyimleri, süreci yönetme durumları ve sürece bakış açıları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi.

- Sarı, T., & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Journal of Turkish Studies*, 15(4), 959–975.
- Sarıca, D. F. (2021). *Covid-19 tanılı hastalarda depresyona yatkınlık*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi.
- Saygı, H. (2020). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109–129.
- Sönmez, M., Yıldırım, K., & Çetinkaya, F. Ç. (2020). Yeni tip koronavirüs (sars-cov2) salgınına bağlı uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(6), 855–875.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(1), 597–607.
- Şahan, B. E&Parlar, H. (2021). Pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ve çözüm yolları. *Opus*, 18 (40), 2375-2404.
- Şahin, A. (2019). *2008-2018 Yılları arasında sınıf öğretmenliği alanında yapılan çalışmaların incelenmesi* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi.
- Şenol, T. (2023). *Turizm alanında yapılan covid-19 (koronavirüs) ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analiz tekniği ile incelenmesi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi.
- Şimşek, H.&Yıldırım, A. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Şişman, M. (2009a). Eğitim giriş. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Taleb, N. (2023). *Dijital muhasebe eğitiminin karşılaştırılmalı bibliyometrik analizi*, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Teke, G. (2022). *Covid-19 pandemisi nedeniyle uzaktan eğitim ile devam eden ilk okuma yazma sürecine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.

Tonbul, Y. (2019). Öğrenciler ve akademik tez danışmanları için lisansüstü eğitim kılavuzu, Akademisyen Kitabevi.

TÜBA, (2020). Covid-19 pandemi değerlendirme raporu. Türkiye Bilimler Akademisi (Rapor No. 34)

<https://www.tuba.gov.tr/files/images/2020/kovidraporu/Covid19%20RaporuFinal+.pd>

Yaman, B. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde Türkiye ve Çin’de uzaktan eğitim süreç ve uygulamalarının incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(Pandemi Özel Sayısı), 3298–3308.

Yılmaz, A. (2017). *Sunum-uygulama-üretim (ppp) tekniğinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin ingilizce dersine ilişkin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerindeki etkisi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Siirt Üniversitesi.

Google Scholar; <https://scholar.google.com/> 2024

Dergipark; <https://dergipark.org.tr/tr> 2024

YÖK Covid-19; <https://uluslararasi.yok.gov.tr/Sayfalar/covid-19.aspx>

[https://www.unicef.org/turkiye/koronavirusu-hastaligi-covid-19-anne-babalarin-bilmesigerekenler#:~:text=%C4%B0lk%20kez%20%C3%87in'in%20Wuhan,harfi\)%20hastal%C4%B1k%20i%C3%A7in%20kullan%C4%B1lmaktad%C4%B1r\).](https://www.unicef.org/turkiye/koronavirusu-hastaligi-covid-19-anne-babalarin-bilmesigerekenler#:~:text=%C4%B0lk%20kez%20%C3%87in'in%20Wuhan,harfi)%20hastal%C4%B1k%20i%C3%A7in%20kullan%C4%B1lmaktad%C4%B1r).)

<https://www.eba.gov.tr/>